

حضرت آیت‌الله جنّتی «دام عزّه»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام‌علیکم؛

نتایج حاصل از بررسی‌ها، ناظر بر موضوعات ۱۱ گانه به شرح مندرج در دستور بیست‌وهشتمین جلسهٔ نهاد محترم شورای نگهبان، مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۳، ذیلاً جهت استحضار تحریر می‌یابد:

موضوع اول: لایحه انتشار دسترسی آزاد به اطلاعات

۱- اقدام مجلس دایر بر اصلاح، بند (الف) از ماده (۱)، به نظر رافع ایراد می‌باشد.

۲- با توجه به اصرار مجلس بر مصوبهٔ قبلی، علیهذا ایراد قبلی شورای محترم نگهبان در خصوص ماده (۶) کماکان به قوت خود باقی است و اقدام مجلس بر اصلاح عبارتی، رافع اشکال نمی‌باشد.

۳- اقدام مجلس دایر بر اصلاح ماده (۹)، بنظر رافع ایراد می‌باشد.

۴- اقدام مجلس بر جابجایی عبارت در ماده (۱۱)، بنظر رافع ایراد نمی‌باشد.

۵- اقدام مجلس بر الحاق یک تبصره به ماده (۱۸)، بنظر رافع ایرادات می‌باشد.

۶- اقدام مجلس بر حذف واژه «سیاستگذاری‌های» و جایگزینی عبارت «تدوین برنامه‌های اجرایی» در ماده (۱۹) به همراه الحاق یک تبصره به ماده مزبور، بنظر رافع ایراد می‌باشد.

موضوع دوم: لایحه پذیرش اصلاحیه مواد ۲۴ و ۲۵ اساسنامه سازمان بهداشت جهانی

با قطع نظر از ترتیبات مندرج در اصل چهارم قانون اساسی ناظر بر مصوبات قبل از انقلاب، اصلاحات به عمل آمده در مواد ۲۴ و ۲۵ اساسنامه که صرفاً ناظر بر افزایش تعداد اعضاء شورای اجرائی می‌باشد، بنظر مغایرتی با اصول قانون اساسی ندارد.

موضوع سوم: لایحه پروتکل اصلاحی موافقتنامه حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای کالا و مسافر بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی افغانستان

- اصلاحات به عمل آمده، به نظر مغایرتی با اصول قانون اساسی ندارد.

موضوع چهارم: لایحه توافقنامه جامع همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بولیوی

۱- بندهای (۲) و (۳) ماده (۱): واژه‌های نئولیبرالیسم و دیپلماتیک به نظر مغایر با اصل ۱۵ قانون

اساسی است.

۲- بند (۳) ماده (۲): عبارت «کلیه مزایا و امتیازهای متداول» از حیث اطلاق و عدم تعیین

مصادیق، ابهام دارد.

۳- ماده (۳): حل و فصل اختلافات ناشی از تفسیر توافقنامه از طریق مجاری دیپلماتیک، بنظر در

مغایرت با اصول ۷۷، ۷۳ و ۸۵، و واژه «هرگونه اختلاف» از حیث اطلاق، بنظر مغایر با اصل ۱۳۹

قانون اساسی خواهد بود.

۴- ماده (۴): عبارت «مبادله یادداشت رسمی» چنانچه به معنای عدم رعایت تشریفات لازمه باشد

به نظر مغایر با اصول ۷۷ و ۸۵ قانون اساسی خواهد بود.

موضوع پنجم: لایحه موافقتنامه چند جانبه بین کشورهای عضو گروه دی - هشت در

خصوص کمک اداری در زمینه موضوعات گمرکی

۱- ماده (۲۲): حل و فصل اختلافات ناشی از تفسیر توافقنامه از طریق توافق مشترک، بنظر در

مغایرت با اصول ۷۷، ۷۳ و ۸۵، و حل و فصل «مشکلات حل نشده» یا «سایر مشکلات» از طریق

دیپلماتیک، از حیث اطلاق، بنظر مغایر با اصل ۱۳۹ قانون اساسی خواهد بود.

۲- ماده(۲۵): واژه «ملاقات» از حیث اطلاق اگر شامل بازنگری در توافقنامه گردد، بنظر مغایر با

اصل ۷۷ قانون اساسی خواهد بود.

موضوع ششم: لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری بین کشورهای عضو

اكو و پروتكل اصلاحی آن

۱- بند(۱) ماده(۵): واژه «غیر تبعیض آمیز» اعم است از روا و ناروا، حال آنکه به موجب مفهوم

مخالف بند(۹) از اصل ۳ قانون اساسی، تبعیضات روا، روا می‌باشد. عبارت، از حیث اطلاق، مواجهه با ابهام است.

۲- مواد (۹) و (۱۰): با عنایت به تبصره(۱) ذیل ماده واحده، صرفاً ارجاع اختلافات به داوری

منوط به رعایت قوانین و مقررات گردیده است، حال آنکه به موجب صدر اصل ۱۳۹ قانون اساسی، علاوه بر ارجاع به داوری، صلح دعاوی نیز منوط به رعایت تشریفات قانون است. علیهذا عبارات «... اختلاف را به صورت دوستانه از طریق مذاکره و مشاوره حل و فصل کنند.» مندرج در بند(۱) از مواد (۹) و (۱۰) چون شامل صلح دعاوی هم می‌گردد، از حیث اطلاق، بنظر مغایر با صدر اصل ۱۳۹ قانون اساسی می‌باشد.

۳- ماده(۱۳): با توجه به تبصره(۲) ذیل ماده واحده، نحوه اصلاح موافقتنامه، هیچگونه مغایرتی

با اصول ۷۷ و ۸۵ قانون اساسی ندارد.

۴- بند(۱) ماده(۱۷): در اینکه آیا با توجه به بند(۱) ماده(۱۷)، تبصره‌های (۱) و (۲) مندرج در

ذیل ماده واحده، واجد آثار حقوق خواهند بود یا خیر؟ محل تأمل است.^۱ به عبارت دیگر، بین بند(۱) ماده(۱۷) لایحه به عنوان توافقنامه بین المللی با تبصره‌های (۱) و (۲) ذیل ماده واحده که از مصادیق قانون داخلی است، تعارض وجود دارد.

موضوع هفتم: لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حفاظت از میراث

فرهنگی زیر آب

۱- ماده(۳): مقید نمودن چگونگی تفسیر کنوانسیون به روش‌های پیش‌بینی شده، از حیث تحدید آزادی عمل مجلس در تفسیر قوانین، موضوع اصل ۷۳ قانون اساسی، محل تأمل است.

۲- بند(۲) ماده(۷): اطلاق اعمال قواعد در آبهای داخلی، بنظر مغایر با قاعده نفی سبیل «و جلوگیری از نفوذ اجانب»، «حفظ استقلال همه‌جانبه و تمامیت ارضی کشور» و «ممنوعیت انعقاد قراردادهای متضمن سلطه بیگانه» موضوع اصول ۲، ۳، ۱۵۲ و ۱۵۳ قانون اساسی می‌باشد. علیهذا اقتضاء دارد تا به موجب ماده(۲۹) کنوانسیون، مجلس همزمان با تصویب، امر تسلیم اظهارنامه را هم مورد پیش‌بینی قرار دهد.

۳- ذیل بند(۵) ماده(۲۵): با عنایت به تبصره(۱) ذیل ماده واحده، صرفاً ارجاع اختلافات به داوری منوط به رعایت قوانین و مقررات گردیده، حال آنکه به موجب صدر اصل ۱۳۹ قانون اساسی، علاوه بر ارجاع به داوری، صلح دعاوی نیز منوط به رعایت تشریفات قانون است. علیهذا عبارت «به منظور مصالحه و داوری» از این حیث که مصالحه علی‌رغم پیش‌بینی، خارج از شمول تبصره(۱)

^۱ بدیهی است ماده واحده و تبصره ذیل آن، از جمله قوانین و مقررات داخلی است، حال آنکه «در روابط بین‌المللی، اعتبار عهدنامه‌ها بیش از قانون داخلی است و اختیار دولت را در وضع قانون معارض با آن محدود می‌کند.» دکتر کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، بند(۲) از توضیحات مندرج در ذیل ماده(۹) قانون مدنی.

ذیل ماده واحده می‌باشد، بنظر در مغایرت با اصل ۱۳۹ قانون اساسی می‌باشد.

۴- ماده(۲۹): انتهای سطر سوم، گویا واژه «کمیسیون» اشتبهاً به جای «کنوانسیون» درج گردید که نیاز به اصلاح دارد.

۵- با عنایت به ماده(۳۰) کنوانسیون، آیا تبصره(۱) ذیل ماده واحده، واجد آثار حقوقی خواهد بود یا خیر؟ محل تأمل است. به عبارت دیگر، تعارض موجود بین ماده(۳۰) لایحه به عنوان کنوانسیون بین‌المللی با تبصره(۱) ذیل ماده‌واحد که از مصادیق قانون داخلی است نیازمند رفع می‌باشد.

موضوع هشتم: لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و جماهیری عظمای عربی مردمی سوسیالیستی لیبی

- ماده(۱۴): اولاً قانون حاکم عبارت است از مقررات ملی و کنوانسیون‌های بین‌المللی، علیهذا اقتضاء دارد تا علاوه بر قانون حاکم، دادگاه صالح هم مشخصاً معلوم گردد، چون: «در صورت تعارض قانون داخلی با پیمان بین‌المللی، قاضی ایرانی باید به قانون ایرانی به عنوان آخرین اراده قانونگذار عمل کند.»^۱ ثانیاً: عبارت «کنوانسیون‌های بین‌المللی»، مشخص نیست آیا تمام مصادیق آن به تصویب مجلس رسیده است یا خیر؟ لذا اطلاق عبارت، به نظر مغایر با اصل ۷۷ قانون اساسی است.

موضوع نهم: لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی مغرب

^۱ لطفاً به پاورقی صفحه قبلی مراجعه فرمائید.

شماره: ۳۸۲۷

تاریخ: ۱۳۸۷/۱۰/۰۳

پیوست: ندارد

۱- بند (۱) ماده (۷): واژه «مقررات» از حیث ملی یا بین‌المللی، مشخصاً معلوم نبوده و مواجهه با ابهام است.

۲- بند (۳) ماده (۱۹): لازم‌الاجرا شدن اصلاحیه با قطع نظر از تشریفات، بنظر مغایر با اصل ۷۷ قانون اساسی است.

موضوع دهم: لایحه تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت

۱- با عنایت به اینکه «در روابط بین‌المللی، اعتبار عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادهای و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی بیش از قانون داخلی است و اختیار دولت و مجلس را در وضع قانون معارض با آنها محدود می‌کند» و نظر به ماده (۴۶) کنوانسیون مزبور که پیش‌بینی هرگونه قیود تحدیدی مغایر با مندرجات کنوانسیون را غیرمجاز می‌داند، با وصف مراتب فوق، در اینکه مفاد تبصره (۲) ذیل ماده واحده، به عنوان قانون داخلی، آیا واجد آثار حقوقی خواهد بود یا خیر؟ محل تأمل و مستلزم بررسی می‌باشد.

۲- ماده (۳):

- بند (ب) ماده (۳): عبارت «عدم تبعیض» از حیث اطلاق مغایر با بند نهم از اصل سوم قانون اساسی است که بر روا بودن تبعیضات روا، دلالت دارد.

- بند (ج) ماده (۳): عبارت «برابری بین زن و مرد» از حیث اطلاق، بنظر مغایر با قید «با رعایت موازین اسلام» مندرج در اصل بیستم می‌باشد.

- موارد مشابه در متن کنوانسیون که بعضاً به نظر مغایر با اصول قانون اساسی یا موازین شرعی است، مشهود می‌باشد.

۲- بند (۳) ماده (۴۷): در خصوص الزام‌آور شدن اصلاحیه برای تمامی دول عضو، با توجه به عدم

شماره: ۳۸۲۷

تاریخ: ۱۳۸۷/۱۰/۰۳

پیوست: ندارد

رعایت تشریفات تصویب آن در مجلس، بنظر مغایر با اصل ۷۷ قانون اساسی خواهد بود.

موضوع یازدهم: لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی دریانوردی و پروتکل پیوست آن در خصوص مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی سکوهای ثابت واقع در فلات قاره

۱- ماده (۲۲): اعمال اصلاحات و لازم الاجرا شدن اصلاحیه، با قطع نظر از تشریفات، به نظر مغایر با اصل ۷۷ قانون اساسی خواهد بود.

۲- ماده (۸) پروتکل پیوست در خصوص مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی سکوهای ثابت واقع در فلات قاره: از حیث چگونگی اعمال اصلاحات به دلیل عدم رعایت تشریفات، بنظر مغایر با اصل ۷۷ قانون اساسی است.

قربانعلی مهری
قائم مقام مرکز تحقیقات

رونوشت:

- اعضاء معزز فقهاء و حقوقدانان شورای محترم نگهبان، جهت استحضار

شماره: ۳۸۲۷

تاریخ: ۱۳۸۷/۱۰/۰۳

پیوست: ندارد

- جناب آقای دکتر کدخدایی، معاون محترم اجرایی و امور انتخابات، جهت استحضار
- جناب آقای توسلی زاده، مشاور محترم دبیر و منشی جلسات شورای نگهبان، جهت استحضار